

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 70. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252802151792/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

DET FØRSTE BREV

uden videre antog ham til at passe sit Bibliotek. Men jeg hørte senere, at han paa Grund af daarlig Administration var blevet fjernet fra deane Stilling og nu lever i Fattigdom og Elendighed. Det morede mig meget at høre denne Mands Snak, der for det meste var fornuftstridig og fuld af Pral. Hver Gang Talen faldt paa vores Landsmænd, plejede han at bryste sig af, at hvis han havde Mulighed for at tale og disputere offentligt i Danmark, vilde han hurtigt sørge for, at hele Riget gik over til Katolicismen. Kun een Gang gjorde han mig gal i Hovedet, nemlig da han frækt paastod, at Lutheranerne knap nok fortjente at kaldes kristne, fordi der ikke var Skygge af Kristendom tilbage hos dem, naar man ser bort fra Daabens Sakramente. Det kom vi op at skændes om; det var nemt nok for mig at afværge en saa ulærd Mands Finter og at vinde Sejr over en saa vaabenløs Fjende; men da han nu var i saa slem en Knibe, at han var lige ved at kapitulere, kommer der en Doktor fra Sorbonne ind i Biblioteket. Bibliotekaren blev saa glad som om det var en frelsende Engel der var kommet og fik os straks bragt i Diskussion. Der opstod en heftig, men som sædvanlig ufrugtbar Debat. Jeg forsøgte, da jeg ikke staa ganske fremmed over for Kirkehistorien, at nedlægge ham med hans egne Vaaben. Men efter en Times Match med lige mange Points til hver skiltes vi, og begge Parter tildelte sig selv Sejrspokalen. Mens vi diskuterede, sad Bormann bare og lyttede; men da Kampen var overstaet, hviskede han mig i Øret, at jeg havde kæmpet udmærket; og da Doktoren gik, indrømmede han, at Luthers Lære var udsprunget af Guds Ord; men snart – saa vægelsindet var han – begyndte han igen paa sin gamle Vise.

Hans Arbejdsgiver Abbed de Bignon maa regnes blandt dette Aarhundredes mest fremragende Prælater; han har et indgaaende Kendskab baade til Politik og til videnskabelige og kirkelige Sager. Han holder fire Sekretærer, en Bibliotekar, fire Musikere og en Sangerinde. Jeg hørte ham to Gange tale offentligt i Videnskabernes Akademi

– det var som at høre Muserne selv tale fransk. Naar han prædikede i St. Germain l'Auxerrois-Kirken, var der saadan en Trængsel, at man ikke kunde komme ud eller ind uden at faa Tøjet flaaet.

Den anden af mine Landsmænd var en Læge ved Navn Winsløw. Han var ogsaa fra Fyn. Han havde afsvoret sine Fædres Tro, men ikke Kærligheden til sit Fædreland. Der var intet der glædede ham mere end at kunne gøre en Landsmand en Tjeneste. Han tog hjerteligt imod mig og førte mig rundt i hele Byen, og med ham som Guide fik jeg fuldt ud tilfredsstillt min Videbegærlighed. Han var beskeden, fordomsfri, oprigtig, aaben og tjenstvillig, men dog ikke saa lidt irriterende paa Grund af sin Diskussionslyst. Han satte selv teologiske Diskussioner i Gang og førte mig sammen med andre lige saa stridbare Personer, saa det meste af Tiden gik med at diskutere. Jeg havde endnu ikke lært, hvilke Vaaben jeg skulde bruge mod den Slags plagsomme Diskutører. Jeg kendte endnu ikke den højfornemme og berømte Niels Griis' Logik. Da han blev æsket til Strid af en Abbed, sagde han – for ikke at spilde mere Tid med Diskussion – at det var til ingen Nytte at diskutere, for mellem Mennesker af samme Tro var der ikke noget at skændes om. Da Abbeden saa spurgte, hvilken Tro Danskerne da bekendte sig til, svarede han, at de var af den Tro, at Paven tog sig ganske godt af sin Pengekasse og sin Privatøkonomi, mens han saa nidkært forsvarede den romerske Stols Hellighed og Myndighed, og det mente selve Kardinalkollegiet ogsaa. Saadan fik han lukket Munden paa ham, og alle de øvrige tilstedeværende var ved at revne af Grin.

Men for at vende tilbage til Hr. Winsløw, saa var han meget anset i Frankrig, dels paa Grund af sin Redelighed og Venlighed, dels paa Grund af sin Ekspertise inden for Lægevidenskaben, specielt Anatomien. Han har sikkert ikke opgivet sin fædrene Tro fordi han havde ventet at faa økonomisk Fordel af det; han vilde i den Henseende have haft større Fordel af at blive hjemme, hvor der er